

VÁROSI POLGÁRMESTERI HIVATAL

✉ 3060 PÁSZTÓ, KÖLCSEY F. U. 35.

☎ (06-32) 460-155

FAX: (06-32) 460-918

E-MAIL: forum@paszto.hu

Szám: 1-171/2011.

*A határozat meghozatala
egyszerű szavazattöbbséget igényel.*

JAVASLAT

A városi emlékművek, szobrok, emléktáblák és keresztek
felülvizsgálatának elfogadására
(II. forduló)

Készült: Pásztó Városi Önkormányzat Képviselő-testülete 2011. novemberi ülésére

Előterjesztő: Malomhegyi Lajos

Tárgyalja: Pénzügyi és Településfejlesztési Bizottság

Javaslatot készítette: Malomhegyi Lajos, Varga Csaba

Tisztelt Képviselő- testület!

A Képviselő-testület a 266/2011. /XI. 16./ számú határozatában arról döntött, hogy a városban lévő emlékművek, szobrok, emléktáblák és keresztek védetté nyilvánításának, áthelyezésének és felújításának ügyét egy hónapra lakossági vitára bocsátja a szélesebb körű vélemény megismerés lehetőségének biztosítása érdekében.

Az előterjesztést a Főmérnökség közzétette a Hivatal hirdetőtábláján, a város honlapján és a Pásztó Városi Televízióban. Két javaslat érkezett, mely a *Javaslat melléklete*.

A javaslatokat megvizsgáltuk, és az első előterjesztésben szereplő országos és helyi védettség alá nem tartozó emlékművek, szobrok, emléktáblák keresztek, emlékhelyek jegyzékét az általunk is indokolt javaslatokkal kiegészítettük *Határozat melléklete*.

A Városvédő Egyesület által tett javaslat, mely szerint a város közigazgatási területén lévő valamennyi emlékmű, szobor, emléktábla és kereszt, továbbá egyes közösségi szempontból is jelentőséggel bíró síremlékek, valamint az emléktáblával is ellátott emlékfák (összefoglalóan: védendő egyéb emlékek/emlékhelyek) legyenek helyileg védetté nyilvánítva, nem tartjuk indokoltnak az alábbiak miatt:

Az épített és a természeti értékek helyi védelme alá vontak körének javaslat szerinti bővítése megfontolandó. Helyi védelemre a minden városlakó által elismert, fennállásuk, létezésük alatt kiállt megpróbáltatásokat túlélt épített értékek érdemesek.

Nem szerencsés kisebb csoportok által jelentősnek tartott értéket védetté nyilvánítani, mert nem biztos, hogy más (vallású, politikai nézetet valló) városlakók értékítéletével is egybeesik, ezért a valós helyi védett értéket képviselők is jelentőségüket veszthetik.

A pénzben is kifejezhető értékes műremlékek, régészeti leletek is vesztenek értékükből, ha „megsokszorozódnak”. Az képvisel ténylegesen védendő értéket, amiből kevés van!

A takarékszövetkezet előtti helyi védelem alatt álló 1848/49-es emlékmű felújítására nem érkezett javaslat. Az emlékmű állapota leromlott, puhakő falazata szétporlik, emiatt csak újraépítéssel, lehetne felújítani, átalakítani, mely által eszmei értékét vesztené.

Az emlékmű lebontásával, helyén a korábbi megemlékezésekre is utaló kőtábla elhelyezésével továbbra is méltó emlékhely biztosítható.

A Csillag téri szovjet hősi emlékmű köztemetőbe áthelyezésével kapcsolatban az Önkormányzat megtette nyilatkozatát az esetlegesen előtalált katonák földi maradványainak exhumálására és méltó áttemetésére vonatkozóan, melyet 2011. augusztus 08-án megküldtünk az Orosz Föderáció Nagykövetségére. Válasz idáig nem érkezett.

A 266/2011. /XI. 16./ számú határozat 4. pontja alapján a Cserteri várrom és vároldal a pásztói 09/40, 09/41, 09/42 helyrajzi számú ingatlanok tulajdoni lapjaiban nyilvántartott tulajdonos:

Maczó László, szül.: 1955. a.neve: Osztrólcuzki Anna, címe: 3045 Bér, Petőfi út 35.

A műemlék várrom és a körülötte lévő védett természeti terület önkormányzati tulajdonba vételére az Önkormányzat egyre szűkülő anyagi forrásait figyelembe véve, pályázati lehetőség hiányában nem látunk lehetőséget.

2007. július 1-jén hatályba lépett az egyes jogszabályok és jogszabályi rendelkezések hatályon kívül helyezéséről szóló 2007. évi LXXXII. törvény. A törvény 1. § (4) bekezdése 2008. január 1-i hatállyal hatályon kívül helyezett valamennyi, a magyar állam joghatósága alapján 1989. október 23.-át megelőzően alkotott olyan normatív jogi aktust, amelyet a jogszabály más előírása nem tart hatályban.

A jogszabály fenti előírása érinti a települési önkormányzatok helyi természetvédelemmel kapcsolatos feladatait is az alábbiak szerint:

A rendszerváltást megelőzően a megyei tanácsok végrehajtó bizottságai VB határozatokkal/ rendeletekkel nyilvánítottak védetté egyes arra érdemes természeti területeket. A Nógrád Megyei Tanács Végrehajtó Bizottsága a 115/1977. (XI. 22) V.B. számú határozatával természetvédelem alá helyezte a 0147/5 hrsz. alatt lévő 2 ha 9849 m² területű hasznosi Cserteri vároldalt, mely akkor a „Béke” Mg. Tsz kezelésében volt. A rendszerváltás után az így

nyilvántartott területek, mint helyi jelentőségű védett természeti területek a települési önkormányzatok felelősségi körébe kerültek. A települési önkormányzatok rendeleteikkel már megerősítették a megyei tanácsi VB határozatokat, ugyanis a 2007. évi LXXXII. törvény szerint ezek a tanácsi határozatok 2008. január 1-vel hatályukat veszítették, így e területek védettségét e határidőig kellett helyi rendelettel megerősíteni, hogy a védettség szintje ne csökkenjen.

A 2007. évi LXXXII. törvény 6. § (6) bekezdése felhatalmazza a települési önkormányzat képviselő-testületét, hogy a természet védelméről szóló 1996. évi LIII. Törvényben (Tvt.) előírt védetté nyilvánítási eljárás lefolytatása nélkül rendeletben tartsák fenn az 1989. október 23. előtti rendelettel, rendelkezéssel, határozattal védetté nyilvánított természeti területek, természeti értékek helyi jelentőségű védett természeti területeként fennálló védettségét.

A Nógrád Megyei Tanács Végrehajtó Bizottsága a 115/1977. (XI. 22) V.B. számú határozatával védett 0147/5 hrsz-ú terület, először 09/10 hrsz-ú területté alakult, majd feldarabolódott: a 09/40, a 09/41 és a 09/42 hrsz-ú területekre oszlott.

A tulajdoni lapon az alábbi bejegyzések találhatók:

09/40 hrsz – Hidrogeológiai védőterület

09/41 hrsz – Hidrogeológiai védőterület, Védett terület, védett régészeti lelőhely, Műemlék

09/42 hrsz – Hidrogeológiai védőterület, Védett terület, védett régészeti lelőhely, Műemlék

A tulajdoni lapon szereplő bejegyzések alapján, mivel a 09/40 hrsz-ú terület nem védett terület, ennek kivételével elkészítettük a Cserteri vároldal 09/41, 09/42 hrsz-ú területeinek (összesen: 3 ha 5394 m²) védettségét fenntartó rendelet tervezetét a korábbi védetté nyilvánítás és dr. Tarday János, Magyarországi települések védett természeti értékei (1996) című könyve alapján.

Javasoljuk a határozati javaslat elfogadását és az a **Helyi jelentőségű védett természeti terület** védettségét fenntartó rendelet tervezet megtárgyalását és a rendelettervezet véleményező eljárásának megindítását és lefolytatását.

Határozati javaslat:

Pásztó Városi Önkormányzat Képviselő-testülete a városban lévő emlékművek, szobrok, emléktáblák és keresztek felülvizsgálatának elfogadására tett javaslatot megismerte, megtárgyalta és az alábbi határozatot hozza:

1. A Képviselő-testület az első előterjesztés indokolt javaslatokkal kiegészített, országos és helyi védettség alá nem tartozó, emlékművek, szobrok, emléktáblák keresztek, emlékhelyek jegyzékét e *Határozat melléklete* szerint elfogadja.
2. A Képviselő-testület a Fő út 64. sz. előtt helyi védelem alatt lévő 1848/49-es emlékművet lebontatja, helyén a megemlékezéshez méltó márvány emléktáblát helyeztet el.
A Képviselő-testület 2012. évi költségvetésében erre fedezetet biztosít.

Felelős: Malomhegyi Lajos főmérnök

Határidő: 2012. március 15.

3. Pásztó közigazgatási területén a Helyi jelentőségű védett természeti terület védettségét fenntartó rendelet tervezet véleményező eljárását haladéktalanul meg kell indítani, lefolytatni és ezt követően elfogadásra a Képviselő-testület elé terjeszteni.

Felelős: Malomhegyi Lajos főmérnök

Határidő: értelemszerű

Pásztó, 2011. november 22.

Malomhegyi Lajos
főmérnök

A határozati javaslat törvényes!

Dr. Tasi Borbála
címzetes főjegyző

Országos és helyi védetség alá nem tartozó emlékművek, szobrok, emléktáblák keresztek, emlékhelyek

Megnevezés	Elhelyezkedése	Hrsz	Rendeltetése
Pokófai kőkereszt	Vízmű teleppel szemben	0127/1	Feszület
Zsigmond király szobra	Pásztó, Múzeum tér	59	Szobor
Rajeczky Benjamin emlékműve	Pásztó, Múzeum tér	59	Emlékmű
„Szent István felajánlja koronáját Szűz Máriának” szoborkompozíció	Pásztó, Múzeum tér	60	Szoborkompozíció
Mikszáth Kálmán szobra	Pásztó, Rákóczi út 1.	2361	Szobor
„Táncoló lányok” szoborkompozíció	Tervezett helye: Zeneiskola mögötti park	5/2	Szoborkompozíció
Március 15-i emlékmű	Pásztó, Kölcsey F. út	1818/2	Emlékmű
Szovjet emlékmű	Csillag tér	742/3	Emlékmű
Szovjet emlékmű	Mátrakeresztes	4676	Emlékmű
Emlékkő	Millecentenáriumi park	1826/9	Emlékmű
II. világháborús emlékmű	Szentlélek temető mellett	1659	Emlékmű
Trianon emléktábla	Csillag tér	742/3	Emléktábla
„A pásztói mártírok emlékére”	Vasúti híd, Csillag tér, Kéttannyelvű gim., Vasútállomás, Fő út 47.		Emléktábla
Kőkereszt	Kegyeleti park (Gyöngyösi út)	819/14	Feszület
Kőkereszt	Alkotmány út 4. előtt	3049/4	Feszület
Kőkereszt	Alkotmány út – Dobó út	3308/1	Feszület
Fakereszt	Alkotmány utca 166. előtt	3049/3	Kereszt
Kőkereszt	Kossuth út	540/4	Feszület
Kőkereszt	Templomkert	1	Feszület
Kőkereszt	Gábor Áron út 45.	955/1	Feszület
Kőkereszt	Szentlélek temető	1660	Feszület
Kőkereszt	Városi köztemető Pásztó	2050	Feszület
Kőkereszt	Városi köztemető Hasznos	3209	Feszület
Fakereszt	Városi köztemető Mátrakeresztes	4682	Feszület
Fakereszt	Kékesi út	4516	Kereszt
Köszöntő kereszt	Pásztó határa	0170	Köszöntő kereszt
Köszöntő kereszt	Mátrakeresztes határa	4865	Köszöntő kereszt
Feszület	Csenteri úton kifelé	05	Feszület
„A művészet három arca” szobor	A Művelődési Ház támfalán	65/1	Szobor
<i>Szoborcsoport</i>	<i>Dózsa György Általános Iskola Tagintézmény</i>	<i>2352</i>	<i>Szoborcsoport</i>
<i>Szovjet emlékmű</i>	<i>Hasznos temető D-K-i részén</i>	<i>3209</i>	<i>Emlékmű</i>
<i>Román hősök emlékhely</i>	<i>Városi köztemető Pásztó</i>	<i>2050</i>	<i>Emlékhely</i>
<i>Ülő női szobor</i>	<i>Strand</i>	<i>2812</i>	<i>Szobor</i>
<i>Holokauszt emlékhely</i>	<i>Izraelita temető</i>	<i>2808/1</i>	<i>Emlékhely</i>
<i>Két német és egy magyar katona sírja közös kereszten</i>	<i>Szentlélek temető</i>	<i>1660</i>	<i>Emlékhely</i>
<i>Két névvel ellátott német sír 1944- ből</i>	<i>Szentlélek temető</i>	<i>1660</i>	<i>Emlékhely</i>
<i>Emléktábla</i>	<i>Kéttannyelvű gimnázium épületén</i>	<i>1799/2</i>	<i>Emléktábla</i>
<i>Emléktábla</i>	<i>Rajeczky ház épületén</i>	<i>47</i>	<i>Emléktábla</i>

<i>Emléktábla</i>	<i>A Tittel Pál kollégium aulájában</i>	<i>2352</i>	<i>Emléktábla</i>
<i>Emléktábla</i>	<i>A volt mozi épületén</i>	<i>1400</i>	<i>Emléktábla</i>
<i>I. vh. helyi áldozatainak emléktábla</i>	<i>Templomvölgy panzió</i>		<i>Emléktábla</i>
<i>II. vh. helyi áldozatainak emléktábla</i>	<i>Templomvölgy panzió</i>		<i>Emléktábla</i>
<i>Emléktábla</i>	<i>Templomvölgy panzió</i>		<i>Emléktábla</i>
<i>Dalmata Ferenc emléktáblája</i>	<i>Mátrakeresztes erdei iskola épületén</i>	<i>4677</i>	<i>Emléktábla</i>
<i>Emléktábla az alapításról</i>	<i>Margit Kórház aulájában</i>	<i>112/2</i>	<i>Emléktábla</i>
<i>Emléktábla az alapítás évfordulójáról</i>	<i>Gárdonyi Géza Általános Iskola Tagintézmény</i>	<i>2360/5</i>	<i>Emléktábla</i>
<i>Emléktábla a Platthy család emlékére</i>	<i>Evangelikus templom</i>	<i>1984/3</i>	<i>Emléktábla</i>
<i>Gárdonyi szobor</i>	<i>Gárdonyi Géza Általános Iskola Tagintézmény</i>	<i>2360/5</i>	<i>Szobor</i>
<i>Szent Flórián szobor</i>	<i>A Tűzoltóság épületének falában</i>	<i>1798</i>	<i>Szobor</i>
<i>Fakereszt</i>	<i>A Muzslára kivezető út mellett</i>	<i>0113</i>	<i>Kereszt</i>
<i>Fa feszület</i>	<i>A Béke út és a Táncsics út kereszteződésében</i>	<i>1248</i>	<i>Feszület</i>
<i>Fa feszület</i>	<i>Kékesi út 23.</i>	<i>7403</i>	<i>Feszület</i>
<i>Fa feszület</i>	<i>Kékesi út 110.</i>	<i>4849</i>	<i>Feszület</i>
<i>Ágasváry emlékfá</i>	<i>A gimnázium előtti parkban</i>	<i>2361</i>	<i>Emlékfa</i>
<i>Emlékfák Pásztó jeles személyeire emlékezve</i>	<i>Kölcsey úti park</i>	<i>1818/2</i>	<i>Emlékfa</i>
<i>Városkapu haranggal</i>	<i>Millecentenáriumi park</i>	<i>1826/9</i>	<i>Városkapu</i>

Pásztó Városi Önkormányzat Képviselő-testülete
...../2011. (.....) sz. rendelete
Helyi jelentőségű természeti területek védelméről

Pásztó Városi Önkormányzat Képviselő-testülete az egyes jogszabályok és jogszabályi rendelkezések hatályon kívül helyezéséről szóló 2007. évi LXXVIII. törvény 6. § (6) bekezdésében kapott felhatalmazás alapján a következő rendeletet alkotja:

1. § Nógrád Megyei Tanács Végrehajtó Bizottsága a 115/1977. (XI. 22) V.B. számú határozatával védetté nyilvánított Pásztó-Hasznos városrész külterületén lévő Cserteri vároldal helyi jelentőségű védett természeti terület védeltségét Pásztó Városi Önkormányzat Képviselő-testülete jelen rendelettel fenntartja.
2. § (1) A **Cserteri vároldal** helyi jelentőségű védett természeti terület kiterjedése 3 ha 5394 m², ingatlan-nyilvántartási helyrajzi számai: **09/41, 09/42**.

(2) Az (1) bekezdés szerinti helyrajzi számú ingatlanokon az ingatlan nyilvántartásban hidrogeológiai védőterület, védett terület, védett régészeti lelőhely és műemlék bejegyzések szerepelnek.

(3) Az (1) bekezdés szerinti helyrajzi számú ingatlanok területei az európai közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű területekkel érintett földrészelekről szóló 14/2010. (V. 11.) KvVM rendeletben nem szerepelnek, nem Natura 2000 területek.
- (4) A Cserteri vároldal jelentőségének, természetes és természet szerű élőhelyeinek, társulásainak leírását a rendelet 1. sz. melléklete tartalmazza.
3. § (1) A védeltség indoka és célja, hogy biztosítsa a természetvédelmi jelentőséggel bíró természetes és természet szerű élőhelyek, társulások védelmét; őrizze meg a védett és fokozottan védett fajok állományát, egyedszámát, populációik életképességét. Őrizze meg a terület kiemelkedően magas biológiai sokféleségét a termőhelynek megfelelő, őshonos fajok tekintetében, és biztosítsa a terület további, természetvédelmi célú kutatását és fejlesztését.
4. § (1) Jelen rendelet 2011. december 1. napján lép hatályba.

(2) A rendelet kihirdetéséről és végrehajtásáról, valamint a rendelet egy példányának a Bükk Nemzeti Park Igazgatóság részére történő megküldéséről a Jegyző gondoskodik.

Pásztó, 2011. november 22.

Sisák Imre
Polgármester

Dr. Tasi Borbála
címetes főjegyző

Részletes indoklás
Helyi jelentőségű természeti területek védelméről szóló rendelethez

Az egyes jogszabályok és jogszabályi rendelkezések hatályon kívül helyezéséről szóló 2007. évi LXXXII. törvény az alábbiakról rendelkezik:

- (6) Felhatalmazást kap a települési önkormányzat képviselő-testülete, a fővárosban és a megyei jogú városban a közgyűlés, hogy - a Tvt.-ben előírt védetté nyilvánítási eljárás lefolytatása nélkül - rendeletben tartsa fenn az 1989. október 23. előtti rendelettel, rendelkezéssel, határozattal védetté nyilvánított természeti területek, természeti értékek helyi jelentőségű védett természeti területként fennálló védettségét.
- (7) Az (5)-(6) bekezdésben meghatározott rendelet tartalmazza
- a)* a védetté nyilvánító rendelet, rendelkezés, határozat vagy más jogi aktus megjelölését,
 - b)* a védettség fenntartásának tényét, a természetvédelmi értékek megnevezését,
 - c)* terület esetében annak jellegét, kiterjedését, a védettség indokát, természetvédelmi célját, a földrészletek helyrajzi számait, a Tvt.-ben meghatározott egyes korlátozások és tilalmak alóli esetleges felmentést, továbbá a természetvédelmi hatóság engedélyéhez, illetve hozzájárulásához kötött - a Tvt. 21. §-ban és 38-39. §-ban nem szabályozott - tevékenységek körét, lehetőség szerint a földrészlet határvonalának töréspont koordinátáit, továbbá
 - d)* az Európai Közösségek jogi aktaiban meghatározott védettségi kategóriába tartozás tényét.

A Cserteri vároldal jelentősége

Elhelyezkedése:

A Cserteri vár a 21. számú főútról Pásztón vagy Taron keresztül érhető el. Pásztó-Hasznos városrész keleti kijáratánál a falu szélétől mintegy 200 m-re a Mátrába vezető (2408 sz.) út baloldalán találjuk. Helyrajzi száma: 09/41, 09/42. Területe 3 ha 5394 m²

Történelmi jelentősége:

A várat a Kövicses-patak medrében összegyűjtött andezit-tömbökből és a Várhegyet borító andezitből építették a pásztói hadi út védelmére a XIV. században. E védelmi rendszerhez tartozott Ágasvár és Óvár is. Romjaiban ma már csak a hasznosi vár ismerhető fel. Egy ötszögű torony képezte a vár magját, melyet egy vastag falú négyzetes torony védett.

A terület földtana:

A Várhegy a nagy mátrai vulkanizmus során alakult ki. Egy része rétegvulkános andezit, a másik része andezitagglomerátum és tufa. A Várhegy keleti felén világos színű diatómaföld borítja a felszínt.

Őslénytani jelentősége:

A Várhegy keleti felén lévő világos színű diatómaföld szarmatakori rétegében a kutatók több teknőspáncélt, összarvasfogat, cickányfélék, pelefélék csontdarabjait és egy őshörcsögfaj zápfogát gyűjtötték be. Ezek között egy eddig ismeretlen új hörcsögfaj is előkerült, melyet a lelőhely alapján Democricetodon hasznosensis néven írtak le.

Flórája:

A Várhegy oldalán jellegzetes növénytársulás alakult ki. Egy része a sziklagyepek, más része a sztyepprétek jellegzetes fafajaiból áll. A pázsitfűvek közül megtaláljuk a barázdált csenkeszt, a réti perjét és a kékperjét. Említést érdemlő lágyszárú növényfajok még: apró lucerna, bojtorjánfű, borsos varjúháj, csattogó eper, egyenes pimpó, édes csüdfű, kereszt galaj, korai kakukkfű, magyar cickafark, mezei gólyaorr, Orlay-turbolya, orvosi székfű, sárga kövirózsa.

A fa- és cserjefajok közül az akác, barkóca berkenye, cser, fagyal, hamvas szeder, iszalag, kőkény, mezei juhar, mezei szil, varjútövis benge, vörösgyűrű som kíván említést.

Faunája:

A terület állatvilága is jelentős. Sok rovar- és lepkefaj találja meg életfeltételeit itt, ahol gyakran találkozunk a kövek között cikázó fürge gyíkkal.

Pásztó Város Önkormányzat
3060 Pásztó Kölcsey út 35.

Tisztelt Polgármester Úr !

A városban lévő emlékművek, szobrok, emléktáblák és keresztek áttekintéséről szóló határozati felhívásuk alapján a közzétett felsorolások kiegészítését javaslom:

1. Szoborcsoport a Dózsa ált iskola udvarán
2. Szovjethősök emlékmű: Hasznoson a temető D-K-i részén
3. Románhősök emlékhely: a Pásztói felsőtemetőben.
4. Női alakot mintázó Szobor: a Pásztói strandon,
5. Falburkolati kerámiaalkotás: a kétnyelvű iskola lépcsőházában.
6. Holokausz emlékhely: zsidótemetőben
7. Lakóház – a lakás udvari része és pince Fő út.../ most Turcsányi/
8. –Szentlélek út....sz felújított lakóház
9. -Bügei lakás típus
10. - Kútri lakás típus Diófa úti ?
11. -Fő út 42. lakás homlokzat, és kétszintes pince,
12. A meglévő Kastélykerti főépület: volt mechanikai gyár irodaépülete
13. A volt MNB timpanonján lévő MÉHKAS: Csillagtér Csuka László a tulaj
14. Míves fából készített bejárati kapu: Csillagtéri festékboltnál de jellemző a Fő utcai épületekre is.
15. A volt hengermalom: Fő út 1
16. A volt vízimalom: műemléki környezetben.
17. Borgói volt vízimalom: Galamb úti /most is üzemel/
18. Muzsla puszta központi része: Muzsla Y kereszteződésben
19. Hasznosi víztározó
20. Muzslai víztározó
21. Volt tejüzem kútja: Fő út 2-4
22. Kórház kútja: az előkertben.
23. Ciszterkolostor pincekútja
24. Szovjethősök emlékfala alatti közkút,
25. Volt közfürdő Penny helyén.
26. Malompatak hídja: a zeneiskolánál Fő út
-és a templomnál.

29. Hasznosi várpince.

A továbbiakban javaslom, hogy a jegyzéket helytörténeti ismeretekkel rendelkező amatőr kutatókkal is egyeztessék. Szakértők bevonásával értékes helytörténeti kiadványt is lehetne készíteni.

Pásztó.2011.július 29.

Tisztelettel !

Sisák József

Városvédő Egyesület

3061 Pásztó, Pf. 68.

Tel: 06-20-4999-473

E-mail: kriston@globonet.hu

Tisztelt Képviselő-testület!

A június végi ülésén tárgyalta a Testület „a városban lévő emlékművek, szobrok, emléktáblák és keresztek áttekintése, javaslat védetté nyilvánítására, áthelyezésükre, felújításukra” című előterjesztést.

Ennek kapcsán, mint e napirendre az ülésterv előkészítésekor javaslatot tevő, illetve mint egy az ügy iránt elkötelezett civil szervezet vezetője az alábbiakban részletezett észrevételeket szeretném megosztani.

Tekintettel arra, hogy az előterjesztés lakossági vitára lett bocsátva - és így feltételezhetően lesz még egy második forduló tárgyalása is - úgy gondolom, hogy az általam felvetettekkel még nem késtem el és van mód azok megfontolására.

1.) Javaslom a város közigazgatási területén lévő valamennyi emlékmű, szobor, emléktábla és kereszt, továbbá egyes közösségi szempontból is jelentőséggel bíró síremlékek, valamint az emléktáblával is ellátott formában ültetett emlékfák (összefoglalóan: védendő egyéb emlékek/emlékhelyek) helyi védetté nyilvánítását vagy a helyi építészeti értékek védelméről szóló rendelet módosítása révén, vagy egy külön rendelet formájában. Ezzel összefüggésben pedig célszerűségi szempontból a helyi építési szabályzatról, a temetőkről, valamint a közterület használat szabályairól szóló helyi rendeletekbe is kerüljön be egy-egy utalás arra vonatkozóan, hogy a védendő egyéb emlékek elhelyezésével és bárminemű megváltoztatásával összefüggő részletszabályokat mely rendelet tartalmazza.

2.) A védelem alá helyezés normatív kimondása előtt ugyanakkor célszerű lenne egy komplex hatásvizsgálatot lefolytatni, valamint ennek keretében megkeresni elsősorban az említett emlékek/emlékhelyek tulajdonosait és/vagy kezelőit, lehetőség szerint az egykori létesítő/felavató szervezetek (vagy ezek jogutódja) képviselőit, illetve ahol az emlékhely tulajdonosa/kezelője nem egyezik az elhelyezésül szolgáló ingatlan tulajdonosával/kezelőjével, akkor vele is érdemes egyeztetni.) Ennek érdekében célszerű lenne létrehozni egy teljességre törekvő nyilvántartást, amit közszemlére kell tenni. Ennek a nyilvántartásnak - ami később a rendelet mellékletének az alapját képezné - az alábbiakat kellene tartalmaznia:

- pontos megkülönböztető megnevezése az emléknek/emlékhelynek,
- pontos címe + helyrajzi szám,
- a tervező neve, az alkotó/kivitelező neve (lehetőség szerint),
- a felállító/létesítő szervezet (vagy jogutóda) neve és elérhetősége,
- a jelenlegi tulajdonos vagy kezelő neve és elérhetősége,
- az elhelyezésül szolgáló terület (ingatlan) tulajdonosának vagy kezelőjének neve és elérhetősége,
- a létesítés/elhelyezés egykori időpontja (lehetőség szerint),
- a feliratának (ha van) a pontos szöveghű átírata
- egyéb megjegyzés.

3.) Akár a védettségről szóló külön rendeletben, akár a helyi építési szabályzatban, illetve a temetőkről szóló rendeletben célszerű a kimondott védelem garanciájaként valamiféle változtatási tilalmat elrendelni, illetve erre egyfajta eljárásrendet alkotni, amelytől csak a testület (bizottsága) engedélyével és a helyi építéshatóság szakvéleménye ismeretében lehetne eltérni. Ugyanitt célszerű lenne a jövőbeni új emlékhelyek létesítésének a szabályait is körülírni, amitől ha eltérnek, akkor arra nem vonatkozik automatikusan a rendelet generális hatálya a védelem tekintetében.

4.) A védettségről szóló rendeletben célszerű garanciális elem lehetne egy új szabálysértési tényállás bevezetése, amely a védett emlékek megrongálásával (pl. lefestés, letakarás stb. egyéb kegyeletsértés) függene össze és állapítana meg szankciórendszert (a védett sírok esetében súlyosabban).

5.) A város temetőiben lévő összes katonai emlékmű, hadisír kapcsán egyeztetni kellene a HM illetékes szervével, illetve rajtuk keresztül az érintet (orosz, ukrán, román, német) nagykövetségekkel ezek állapotáról és védelméről, továbbá tisztázni a kegyeleti megemlékezések formáit stb.

6.) Az 5. pont kapcsán az ún. volt szovjet katonai sírok és a szovjet emlékművek ügyét talán „csomagban” kellene rendezni, amit az egyformán erősen romló állaguk és a vitatható esztétikai megjelenésük is időszerűvé tesz a politikai/történeti közmegítélés megosztottságán túlmenően. Értve ez alatt a Csillag téri mellett a mátrakeresztesi emlékművet és a hasznosi temetőben lévő emlékmű szerű (obeliszk, ötágú csillaggal) sír felújítását és védelmét is. Tisztázásra szorul, hogy mi lett a Szentlélek temetőben 1947-ben tömegsírba eltemetett orosz katonák maradványainak a sorsa. Tekintettel arra, hogy a II. vh. idején itt a környéken elsősorban a II. Ukrán Front alárendeltségébe tartozó 53. hadsereg egységei harcoltak, nem megkerülhető az orosz mellett az ukrán követség álláspontjának a megismerése sem.

7.) Az eredeti előterjesztés 1. számú mellékletét még ki kellene egészíteni: (Az alábbi felsorolásom csak emlékezetből készült, ezért ellenőrzésre szorul!)

Katonai emlékek:

- román közös sírhely (Új köztemető),
- egy szovjet sírhely vagy emlékmű, a táblája szerint többen nyugszanak alatta (Hasznosi köztemető),
- ismeretlen két német és egy magyar katona sírja közös kereszttel jelölve a Szentlélek temetőben (a kápolna mögött), illetve ebben a temetőben van kettő névvel ellátott német sír is külön 1944-ből,

Emléktáblák/emlékművek (koszorúzó helyek):

- a francia tagozat Fő úti falán kettő emléktábla,
- a Rajeczky ház falán emléktábla,
- a kollégium aulájában egy emléktábla (a lebontott Tittel szülőházzal került áthelyezésre),
- a zsidó temetőben mártíremlékmű (és a temetőkapu bejárati boltíve alatt talán egy külön emléktábla is?),
- a Miami diszkó oldalán emléktábla (koszorúzó hely is) a volt zsinagóga emlékére,
- Keresztesen a volt templomnál – ma Templomvölgy panzió - az I. és II. vh. helyi áldozatai emlékére egy-egy emléktábla (de ezek lehet, hogy utólag átkerültek az új közösségi házba?) + ugyanott tábla a volt templom emlékére,
- Dalmata Ferenc emléktáblája Keresztesen a Dalmata kertben, az erdei iskola falán,
- emléktábla a Kórház aulájában az alapításáról és a volt igazgatói neveivel,
- a II. vh-s áldozatok emlékműve a hasznosi temetőben,
- emléktábla a Csohány ház falán,
- emléktábla a Gárdonyi Iskola bejárati ajtaja mellett a falon az alapításának az évfordulójáról,

- emléktábla vagy koszorúzó hely az Evangélikus templomban a város egykori evangélikus családjai (Platthyak stb.) emlékére,

Szobrok:

- köfej a művelődési központ mellvédfalának elején,
- strandi parkban ülő nőalak,
- Gárdonyi szobor az iskola udvarán,
- Dózsa szobor + emlékharangláb az iskola udvarán,
- Flórián szobor a Tűzoltóság épületének falában,

Keresztek: (Az r. kat. egyházközséggel közösen is lehetne esetleg ezek körét pontosítani.)

- Muzslára kivezető út melletti fakereszt,
- fakereszt a Béke és a Táncsics út kereszteződésében,
- Kékesi út 23. és 110. számú ingatlanok kertjében egy-egy kereszt,

Emlékfák táblával:

- Ágasváry emlékfa a gimnázium előtti parkban,
- több emlékfa Pásztó jeles személyeire emlékeztetve a Kölcsey úti parkban (ültetve 2000-ben vagy 2001-ben a millennium kapcsán, van ami közben már megrongálódott így cserére vagy felújításra szorul a táblája),

Egyéb:

- az ún. városkapu a haranggal,

8.) Sírok közül védendő lehetne:

- a katonai sírok,
- Csohány Kálmán kopjafás sírja (Szentlélek temető),
- Rajeczky Benjamin sírhelye a Szent Lőrinc templom kriptájában,
- Ágasváry Lajos sírja (Szentlélek temető),
- Szopkó József sírja a Szentlélek temetőben, mint az egykori 1848-as honvédek közül az utolsó helyben még fellelhető sír (maga az obeliszkszövege is utal a honvédtiszti rangra),
- a legöregebb 1-1 síremlék mindegyik temetőben.

A védetté nyilvánított sírok esetében a sírhely további megváltásától is el lehetne tekinteni.

9.) A zsidó temető egésze – mint egy a város történetében mintegy 100 éven át meghatározó közösségnek a kollektív emlékhelye - kapcsán érdemes lenne átgondolni a kollektív védelem valamilyen – nem műemlék jellegű – formáját. Ennek kapcsán pedig egy háromoldalú megállapodást kötni a tulajdonos MAZSIHISZ-szel és a még családtagok útján gondozott sírok miatt az érintett hozzátartozók képviselőivel.

10.) A Gyöngyösi úti lezárt köztemető – mint szintén egyfajta emlékhely - kapcsán is pontosítani kellene a fenntartási feladatok körét.

11.) Új emléktábla kihelyezését javasoljuk megfontolni:

- Almásy kastélyépület falán (vagy a Kastélykertben) gróf Almásy Kálmán és neje, Keglevich Margit emlékére,
- egy tábla a Kishegyen a felszámolt protestáns temetőre emlékeztetve,
- lehetne régészeti konzultáció után egy-egy tábla a már megszűnt egykori települések (Muzsla, Csontfalu, Nádasd) emlékére,
- a Múzeum téri lebontott kápolna helyén emléktábla a kommunista egyházüldözésre emlékeztetve, akár a helyére épült társasház falán vagy annak kerítésén,
- valamelyik gótikus pince megjelölésére egy tábla a Fő utcán,
- a település életében nagy szerepet betöltő Rátót család emlékére a Hasznosi várromnál,
- a Platthy kastély – mint lebontott műemlék – helyét megjelölni a francia tagozat előtti parkban.

12.) A közterület használatról szóló rendeletben meg kellene határozni, hogy az emlékhelyektől számított x méter távolságon belül bejelentés köteles, de térítésmentes lenne a közterület használata, ha az a megemlékezést szolgálja a célját tekintve. Ez gyülekezési jogra vonatkozó egyéb szabályokat nem írná felül.

Pásztó, 2011.11.03.

Üdvözlettel

Kriston Péter
elnök